

18 november 2024
Utbildningsdepartementet
Ert dnr: U2024/01680
Vårt dnr: 30, u2024, 6/ds

Studieförbundens yttrande över Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid (SOU 2024:42)

Studieförbunden är bransch- och intresseorganisation för de nio studieförbund som emottar statsbidrag från Folkbildningsrådet. Alla studieförbund står bakom detta branschgemensamma remissvar. Utöver detta gemensamma remissvar sänder de enskilda studieförbunden in egna remissvar.

Studieförbunden är del av civilsamhället. Ett välmående och dynamiskt demokratiskt samhälle behöver ett civilsamhälle som kännetecknas av en vid pluralism med utrymme för många röster och perspektiv. Den fria och frivilliga folkbildningen var med och drev fram demokratin i vårt land. Utgångspunkten för detta remissvar är värnet av den fria och frivilliga folkbildningen. Det fria bildningsarbetet stödjer människor att växa, skapar mötesplatser som ökar tilliten och gynnar samhällsutvecklingen. Denna frihet och pluralism i folkbildningen ges bäst förutsättningar genom att självförvaltningen genom Folkbildningsrådet utvecklas.

Studieförbunden välkomnar Folkbildningsutredningens betänkande som innehåller flera väl avvägda förslag och bedömningar. Utredningens bakgrundsbeskrivning och redovisning av folkbildningens utveckling fram till utredningens tillsättande är genomarbetad. Utredningen utgör en bra grund för det fortsatta arbetet att utveckla folkbildningen.

Sammanfattning

Studieförbunden lämnar här sina synpunkter på utredningens förslag. I sammanfattning framförs att Studieförbunden:

- står för fri och frivillig bildning och förespråkar fortsatt självförvaltning. Studieförbunden anser att självförvaltningsmodellen är bästa sättet att skapa armlängds avstånd mellan folkbildningen och staten. Studieförbunden vänder sig emot en ökad statlig styrning av innehållet i folkbildningen.

- ser allvarligt på alla former av felanvändning av statsbidraget och anser att folkbildningen vidtar kraftfulla åtgärder som ger goda resultat och bidrar till att öka förtroendet för bidragsgivningen. Studieförbunden anser att de fortsatta kvalitetsåtgärder som behövs ska utvecklas inom självförvaltningen.
- tillstyrker förslaget till nytt syfte och ny målstruktur, men saknar en formulering om demokrati i målformuleringen. Studieförbunden föreslår att stärkt demokrati förs in i det övergripande målet, och att livslångt lärande förs in i ett av delmålen.
- tillstyrker den föreslagna modellen för uppföljning, utvärdering och revision av statsbidragets användning.
- delar utredningens uppfattning om att det inte behövs mer utan rätt kontroll. Studieförbunden befarar att utredningens förslag kommer att kräva att ännu mer av studieförbundens resurser läggs på kontroll och administration, på bekostnad av folkbildningsverksamheten. Studieförbunden anser att en effektivisering av kontrollen av statsbidraget bör lösas inom självförvaltningen.
- motsätter sig att finansiera ökad administration med resurser från folkbildningen. Alla åtgärder med anledning av utredningen bör vara fullt finansierade av staten.

3 Utgångspunkter och problembild

Utredningen tar sin utgångspunkt i de bedrägerier mot studieförbunden som de själva upptäckte 2019. Riksrevisionens granskning inleddes efter att media tagit del av och rapporterat om studieförbundens och Folkbildningsrådets offentliga rapportering i ärendet. Som en följd av detta inledde studieförbunden och Folkbildningsrådet på eget initiativ ett kraftfullt kvalitetsprogram.

Studieförbunden vill understryka utredningens konstaterande att det har skett omfattande förändringar i granskning, kontroll och styrning av folkbildningen sedan utredningen tillsattes.

5.3.5 Utmaningar med självförvaltningsmodellen

Studieförbunden instämmer i utredningens slutsats om ”att självförvaltningens styrka ligger i att den skapar armlängds avstånd mellan folkbildningens verksamhet och politik, att den främjar ideellt engagemang och att beslut fattas nära verksamheterna.”

Utredningen redogör för att medlemmarna vidtagit en rad åtgärder för att stärka Folkbildningsrådet i sin myndighetsroll. Studieförbunden utvecklar detta under 14.1.

8.2.2 Resurser och organisering på Folkbildningsrådet

Utredningen visar väl hur Folkbildningsrådets kostnader för kontroll ökat sedan studieförbunden upptäckte att de utsatts för bedrägerier 2019. Studieförbunden är inte representerade i Folkbildningsrådets styrelse men i representantskapet som fastställer rådets budgetram. Studieförbunden har tillstyrkt utbyggnaden av Folkbildningsrådets kontrollverksamhet. Utöver Folkbildningsrådets kostnadsökning har studieförbunden själva byggt ut sina egna kontrollapparater. För varje ny kontroll som Folkbildningsrådet inför, tillkommer ett nytt uppdrag för studieförbunden att leverera underlag.

Samtidigt som kontrollverksamheten byggts ut har statsbidragen till studieförbunden stått still sedan 2016, vilket i fasta priser innebär en urholkning med 30 procent till och med 2023.

I statsbudgeten för 2024 beslutades att nivån på statsbidragen skärs ned med 500 miljoner kronor till 2026. Det motsvarar en tredjedel av statsbidraget.

Från 1992 har dessutom anslagen från kommunerna till studieförbunden minskat med två tredjedelar i fasta priser, och regionernas anslag med en tredjedel.

Det är angeläget att folkbildningen finansieras gemensamt mellan stat, regioner och kommuner. Studieförbunden menar att det behövs en ny överenskommelse om folkbildningens offentliga finansiering mellan statlig, regional och kommunal nivå.

8.2.7 Vidtagna åtgärder för förstärkt kontroll inom studieförbundsverksamheten

Utredningen redovisar Folkbildningsrådets paket från 2021 med 18 åtgärder för att stärka studieförbundens kontroll, öka transparensen i statsbidraget och öka fokus på vikten av kvalitet i studieförbundens verksamhet. Åtgärderna genomförs på alla nivåer: i Folkbildningsrådet, studieförbunden gemensamt och var för sig hela vägen ner till den enskilda verksamhetsutvecklaren och cirkelledaren.

Under åren därefter har ett flertal ytterligare åtgärder vidtagits. Folkbildningen har vidtagit åtgärder utifrån Riksrevisionens alla rekommendationer. Kvalitetsarbetet fortsätter att utvecklas efter riskbaserade analyser.

9.2 Folkbildningen når många men har svårt nå vissa grupper

Studieförbunden delar utredningens uppfattning om att det är angeläget att studieförbunden når en bredd av deltagare. För oss är det ett grundläggande värde att nå många människor i breda grupper. Studieförbunden gör redan idag stora insatser för att nå underrepresenterade grupper, och studieförbundens folkbildning omfattar redan en stor mångfald av deltagare. Utredningen konstaterar att studieförbundens samarbete med föreningar gör att de ofta samlar människor som

redan är engagerade i civilsamhället och anser ”att det är rimligt ur statens perspektiv som finansiär, att den folkbildning som uppbär statsbidrag kommer fler till del och att studieförbund och folkhögskolor ägnar kraft åt att nå dem som i dag inte nås. ”Studieförbunden anser att utredningens bedömning om att nå nya och underrepresenterade grupper är lovvärd, men vill påpeka att de efterfrågade insatserna på intet sätt saknas.

Studieförbunden välkomnar alltså utredningens ambition om att fler ska få delta i folkbildningen. Samtidigt minskar möjligheterna till uppsökande arbete kraftigt på grund av regeringens nedskärningar på anslagen till studieförbunden. Nu sker skarpa nedskärningar av anslagen till studieförbunden – en tredjedel av statsbidraget dras in – vilket medför en påtaglig risk att studieförbunden kommer att nå färre människor.

De senaste årens kraftfulla prioritering av granskning och kontroll på alla nivåer, vilket skett inom ramen för oförändrade anslag, har också minskat resurserna för folkbildningsarbetet och försvårat möjligheterna att nå underrepresenterade grupper.

Ett krav på expansion i en tid av minskade resurser riskerar att urholka kvaliteten.

Vi delar utredningens ambition att nå fler människor och ser gärna att staten har det som en målsättning. För att det ska vara möjligt krävs att studieförbunden över tid får ökade resurser.

11.3.6 Sträva efter breda politiska överenskommelser

Studieförbunden anser det angeläget att beslut om den framtida folkbildningspolitiken fattas i bred politisk enighet. Bara så kan folkbildningen få långsiktigt hållbara förutsättningar.

11.4 En ny balanspunkt kan bidra till en ny start för folkbildningen

Ett vitalt demokratiskt samhälle behöver aktörer som agerar oberoende av statens vilja. Folkbildningen är en sådan kraft som behöver stå fri.

Studieförbunden välkomnar utredningens utgångspunkt, att de föreslagna åtgärderna ska bidra till att tilliten till folkbildningens aktörer ökar utan att innehållet i folkbildningen styrs. Varenda krona av statsbidraget ska gå till folkbildning. Studieförbunden anser dock att utredningens förslag sammantaget innebär att förflyttningen av balanspunkten innebär att folkbildningens frihet minskar.

Självförvaltningsmodellen har givit goda resultat i relation till utmaningarna i folkbildningen de senaste åren.

Ett kraftfullt kvalitetsarbete har skett inom studieförbundens folkbildning sedan 2019. Då inleddes ett omfattande arbete med kontroll av verksamhetens genomförande, rapportering av verksamhet och hantering av kostnadsersättningar. I

detta ingår en mängd åtgärder som digital signering med BankID, samkörning, utökad särskild kontroll, Riksrevisionens granskning och stramare villkor från Folkbildningsrådet.

Studieförbunden och folkbildningen har precis som andra delar av samhället utsatts för försök till bedrägerier. Genom ett kraftfullt gemensamt agerande har studieförbunden och folkbildningen väsentligt minskat riskerna för att statsbidraget används fel.

Kvalitetsarbetet i studieförbunden fortsätter. Riskanalysen uppdateras och nya metoder införs för att öka transparensen och bättre säkra demokratin i alla delar av verksamheten.

Förstärkt kvalitetsarbete innebär att pengar flyttats från verksamhet till administration. Dessa förstärkningar av kontrollen har skett på Folkbildningsrådet, på nationell, regional och lokal nivå i studieförbunden. Staten har under perioden av kraftigt stärkt kvalitetsarbete inte tillfört några medel utan allt har finansierats inom folkbildningsanslagets ram.

Studieförbunden vänder sig emot en utveckling där ännu mer av studieförbundens resurser flyttas från folkbildning till förstärkt kontroll och ökad administration. Detta sker samtidigt som de statliga resurserna skärs ner kraftigt. Ytterligare höjda krav på kontroll och dokumentation försvårar för samverkande föreningar och begränsar det stöd studieförbunden kan ge till sina samverkansparter.

Sammantaget ser Studieförbunden att förslagen riskerar att, i strid mot utredarens intentioner, minska folkbildningens frihet.

12.3.1 Förslag på ny målstruktur för folkbildningspolitiken

Studieförbunden har inga invändningar mot förslaget till ny målstruktur för folkbildningspolitiken.

Studieförbunden vill dock starkt understryka att hela målstrukturen avser statens folkbildningspolitik. Målen och syftet anger vad staten strävar efter att uppnå med bidragsgivningen till folkbildningen. Folkbildningen sätter själv upp mål och styr över sin verksamhet. Denna distinktion behöver göras tydligare i beskrivningen av den nya målstrukturen.

Det finns exempelvis goda skäl för att folkbildningen ska kunna möta samhällsutmaningar vad gäller exempelvis jämställdhet, integration, hållbarhet eller samhällsberedskap vid kris och krig. Den fria och frivilliga folkbildningen som styrs av deltagarna kommer att prioritera samhällets viktigaste frågor bättre än genom en statlig styrning genom mål. Studieförbunden har visat prov på att snabbt och flexibelt agerande vid flyktingvågorna från Syrien och Ukraina samt de stora skogsbränderna. Med en starkare statlig styrning riskerar samhället att gå miste om folkbildningens viktiga bidrag till den civila beredskapen.

12.3.2 Förslag på nytt övergripande mål för folkbildningspolitiken

Studieförbunden föreslår att stärkt demokrati införs som en del av statens mål med folkbildningspolitiken. I första hand anser Studieförbunden att demokrati bör nämnas i det övergripande målet. I andra hand anser Studieförbunden att demokrati bör nämnas i det fjärde delmålet.

Studieförbunden föreslår:

- att det övergripande målet för folkbildningspolitiken ska vara att ”stärka demokratin genom höjd bildningsnivå, höjd utbildningsnivå och ökad delaktighet i samhället”

Studieförbunden instämmer i övrigt i utredningens förslag till övergripande mål för folkbildningspolitiken.

Studieförbunden välkomnar utredningens ambition att formulera ett mål som syftar till en samhällseffekt och som inte ska styra hur studieförbunden arbetar. Studieförbunden formulerar sina egna mål med verksamheten.

12.3.3 Förslag på nya delmål för folkbildningspolitiken

Studieförbunden menar att det har ett stort värde att folkbildningen når många människor men anser att folkbildningspolitiken får ett alltför starkt volymfokus genom att de tre första delmålen inleds med den identiska formuleringen ”att fler människor”. När det gäller studieförbunden sker nu betydande förändringar i styrningen i syfte att lägga mer vikt vid kvalitetsfaktorer än volym. Denna omläggning får stöd från utredningen och tillmötesgår önskemål från riksdag och regering.

För att studieförbunden ska kunna nå många människor krävs en god finansiering. För närvarande sker en betydande nedskärning av de statliga anslagen till studieförbunden vilket minskar möjligheten att nå många.

Studieförbunden vill bredda det nya tredje delmålet om möjligheter att gå vidare i arbetsliv och studier. Den fria bildningsverksamheten i studieförbunden har många deltagare och verksamheter som inte inriktar sig mot fortsatta studier eller arbete. Delmålet perspektiv bör vidgas genom att inkludera ett livslångt lärande.

Förslaget lägger fokus på folkbildningens förväntade effekter och resultat. Studieförbunden anser även att själva genomförandet av folkbildning; reflektionen, mötet och samtalet, har ett stort värde oavsett om det leder till ett mätbart resultat eller inte. Folkbildningen är deltagarstyrd, den utformas och ges mening utifrån deltagarnas behov. Så stärker folkbildningen individer, lokalsamhällen och demokratin.

Studieförbunden föreslår:

- att det tredje delmålet formuleras ”Att fler människor får nya och återkommande möjligheter till livslångt lärande och att gå vidare i arbetsliv och studier.”

I det fall demokrati inte införs i det övergripande målet föreslår Studieförbunden också:

- att det fjärde delmålet formuleras ”Att folkbildningens verksamhet bidrar till demokratin genom ökad sammanhållning och gemenskap. Att nya målgrupper nås och att personer med olika bakgrund och förutsättningar möts i folkbildande sammanhang.”

12.3.4 Förslag på nytt syfte med statsbidraget till folkbildningen

Studieförbunden tillstyrker förslaget till nytt syfte med statsbidraget till folkbildningen. Den folkbildningspolitik som nu genomförs med kraftigt sänkta statsbidrag ger sämre finansiering av infrastrukturen för folkbildning i hela landet. För att uppfylla syftet med en finansiering av en infrastruktur för folkbildning i hela landet krävs ökade statliga anslag.

13.1.4 SISU Idrottsutbildarna bör inkluderas i den officiella statistiken för studieförbunden

Studieförbunden har ingen synpunkt på förslaget att Statistiska centralbyrån (SCB) ska ges i uppdrag att samla in statistik om SISU Idrottsutbildarna och inkludera dessa i den officiella statistiken om studieförbunden. Det bör dock påpekas att SISU och studieförbunden som får statsbidrag från Folkbildningsrådet har skilda verksamhetsformer och att data från verksamheterna därför inte kan jämföras direkt. Om samma indikatorer skulle användas för att utvärdera samtliga studieförbund inklusive SISU Idrottsutbildarna finns risken att SISU och de övriga studieförbunden skulle jämföras med varandra, vilket skulle bli missvisande. En indikator som utgår från statistik om samtliga studieförbund skulle brista i jämförbarhet och lätt kunna missförstås eller missbrukas.

Studieförbunden avstyrker förslaget att SCB:s föreslagna uppdrag ska finansieras från utgiftsområde 17 anslag 14:1 Statsbidrag till studieförbund. Om så ändå görs ska finansieringen inte tas från den del av anslaget som tilldelas studieförbunden inom Folkbildningsrådet.

13.3 Nya mål för folkbildningen behöver belysas med nya indikatorer

Studieförbunden delar utredningens uppfattning att indikatorerna för uppföljningen av folkbildningen behöver revideras och förnyas. Allt som är meningsfullt är dock inte mätbart, och Studieförbundens uppfattning är att bara vissa delar av

folkbildningens bidrag till samhället kan fångas genom indikatorer. Givet denna förutsättning bör det nya systemet eftersträva en balans mellan att å ena sidan bli tillräckligt träffsäkert, å andra sidan inte kräva för mycket datainsamling från folkbildningens aktörer.

Studieförbunden delar utredningens uppfattning att uppnådda effekter av folkbildningen kan inte mätas utifrån indikatorer utan det är något som kräver helt andra metoder.

Med det nya bidragsfördelningssystemet till studieförbunden följs studieförbunden upp av Folkbildningsrådet utifrån olika uppsättningar indikatorer som korresponderar med respektive studieförbunds verksamhetsåtagande. Studieförbunden ser vissa utmaningar med att studieförbunden drabbas av dubbla uppsättningar indikatorer och anser att de statliga indikatorerna ska ligga nära Folkbildningsrådets indikatorer. Det är viktigt att systemet blir effektivt och utan ytterligare administrativa pålagor. Nya indikatorer bör utformas utifrån underlag som finns hos Folkbildningsrådet och SCB, och som kan mätas utan ytterligare arbetsinsatser av studieförbunden.

Studieförbunden befärar att statliga indikatorer med tiden, av staten eller folkbildningens aktörer, kommer att uppfattas som mål i sig och därmed styra folkbildningen. Det är angeläget att systemet utformas så att indikatorerna får minimal påverkan på innehållet i folkbildningen. För att indikatorerna inte ska uppfattas som mål i sig behöver de kunna förändras över tid och efter behov.

Studieförbunden bidrar i detta avsnitt med några perspektiv på de föreslagna indikatorerna.

13.3.1 Indikatorer för att mäta att fler människor breddar och fördjupar sina kunskaper och når nya insikter

Indikatorns fokus på ämne fångar inte mening och insikter som deltagarna når oavsett ämne. Folkbildningens deltagare kan nå nya insikter genom möten eller sammanhang som ligger bortom studiecirkeln ämne.

Studieförbunden noterar att det saknas en indikator för ”Andel deltagare som upplever generellt och fördjupade kunskaper” för studieförbunden, eftersom något sådant underlag inte finns. Motsvarande fråga skulle dock vara möjlig för Folkbildningsrådet att ställa till studiecirkeldeltagarna.

13.3.2 Indikatorer för att mäta att fler människor intresserar sig för kulturell utbildning och bildning samt att delaktigheten i kulturlivet ökar och breddas

Studieförbunden anser att indikatorn *antal deltagare i kulturprogram* kan bli mer träffsäker. Arrangemangstypen kulturprogram behöver inte nödvändigtvis avse kulturverksamhet. Ett kulturprogram är inte sällan en föreläsning som handlar om annat än kultur. Statistiken för kulturprogram är uppdelad efter kulturtyper. Om indikatorn omformulerades till *antal deltagare i kulturprogram, annat än föreläsning*, skulle den få en högre validitet.

Indikatorn *antal deltagare i kulturprogram* kan styra verksamheten genom att studieförbunden premieras om de genomför en större andel av folkbildningen inom arrangemangstypen kulturprogram. Sedan det nya statsbidragsvillkoret trädde i kraft har dock samtliga studieförbund istället ökat andelen studiecirklar, på bekostnad av andelen kulturprogram och arrangemang inom annan folkbildning. Indikatorn antal deltagare i kulturprogram pekar i motsatt riktning mot bidragsfördelningssystemet. Studieförbunden tillstyrker indikatorn *Andel deltagare som deltar i verksamheter med kulturell inriktning*.

13.3.3 Indikatorer för att mäta att fler människor får nya och återkommande möjligheter att gå vidare i arbetsliv och studier

Studieförbunden noterar att inga indikatorer föreslås för att utvärdera studieförbunden utifrån det tredje delmålet. Utredningen kan tolkas som att studieförbundens folkbildning inte förväntas bidra till måluppfyllelsen avseende det tredje delmålet. Studieförbundet bedömer att den föreslagna målformuleringen ändå kommer att väcka förväntan på studieförbunden om att bidra till delmålet, exempelvis hos kommuner och regioner. Studieförbunden anser att samma delmål ska gälla för hela folkbildningen.

Studieförbunden anser att det tredje delmålet bör göras mer relevant för studieförbunden genom att lägga till *livslångt lärande*. Det tillägget gör det möjligt att utforma en indikator som är relevant för studieförbunden.

13.3.4 Indikatorer för att mäta en ökad sammanhållning och gemenskap mellan människor med olika bakgrund

Studieförbunden avstyrker förslaget att använda indikatorn *Andel personer med funktionsnedsättning i studieförbund*. Studieförbunden samlar inte in någon statistik över antal deltagare med funktionsnedsättning och anser att det vore olämpligt att göra det eftersom det är en känslig personuppgift som vi inte vill registrera.

En alternativ väg kan vara att i en indikator mäta omfattningen av verksamhet som vänder sig till denna målgrupp. Indikatorn mäter dock inte möten mellan människor med olika bakgrund och erfarenheter.

Studieförbunden ifrågasätter formuleringen av indikatorn på sidan 321 ”Andel utrikes födda i studieförbund och studiecirklar”. Studieförbunden tolkar det som en felskrivning och föreslår att ”och studiecirklar” stryks.

Studieförbunden har ingen invändning mot förslaget att använda indikatorn *Upplevelsen av att vara delaktig i samhället*. Studieförbunden föreslår att indikatorn formuleras om för att bättre fånga hur upplevelsen av att vara, eller vilja vara, delaktig i samhället påverkats av studiecirkeldeltagandet, och att Folkbildningsrådets fråga till cirkeldeltagare formuleras om på motsvarande sätt. Folkhögskolornas motsvarande indikator: ”andel som fått inspiration till att vilja påverka saker i samhället” är bättre formulerad.

Studieförbunden föreslår en ny indikator: *Antal medlems-/samarverkansorganisationer*. En stor del av studieförbundens verksamhet sker

genom föreningssamverkan. Genom att stärka föreningslivet bidrar studieförbunden till sammanhållning och gemenskap. Indikatorn är därför ett bra mått på hur väl studieförbunden bidrar till delmålet.

14.1 Nuvarande modell bygger på självförvaltning och tillit

Detta avsnitt resonerar kring utvecklingen av modellen för styrning och fördelning av statsbidraget till folkbildningen som bygger på självförvaltning och tillit. Studieförbunden vill lyfta fram och betona den utveckling av självförvaltningen som medlemmarna i Folkbildningsrådet drivit på och beslutat om.

År 1992 bildades Folkbildningsrådet på beslut av riksdagen efter förslag från folkbildningens organisationer som ett självförvaltningsorgan för att folkbildningen ska stå fri från staten.

År 2013 beslutade medlemmarna genom Folkbildningsrådets representantskap att förstärka Folkbildningsrådets självständighet i relation till medlemmarna. Beslutet innebar att Folkbildningsrådet bland annat skulle: ha en oberoende styrelse, tillämpa bestämmelserna i förvaltningslagen, tillämpa offentlighetsprincipen samt besluta i statsbidragsfrågor självständigt från medlemmarna genom en renodling av rollerna. Folkbildningsrådets medlemmar betonade redan då att de önskade se statlig utvärdering och revision.

Medlemmarna Studieförbunden, RIO och SKR har från 2017 ökat Folkbildningsrådets resurser med 20 miljoner kronor eller 68 procent. Pengarna har använts för att förstärka Folkbildningsrådets arbete med uppföljning, kontroll och granskning. Tillskottet har skett inom ram under en tid när folkbildningsanslaget inte räknats upp alls samtidigt som inflationen varit hög.

År 2021 beslutade representantskapet att ytterligare betona och förstärka Folkbildningsrådets självständighet gentemot medlemmarna genom att i instruktionen för Folkbildningsrådets valberedning skriva in att styrelseledamöter inte får ha koppling till studieförbund eller folkhögskolor.

14.3 Utredningen föreslår att självförvaltningsmodellen behålls

Studieförbunden tillstyrker förslaget om fortsatt självförvaltning. Studieförbunden står för fri och frivillig bildning. Detta är huvudargumentet för en fortsatt självförvaltning.

Staten ska inte kunna styra över innehållet i folkbildningen. Folkbildningen måste stå fri såväl från politisk detaljstyrning som administrativ detaljreglering. Denna princip om armlängds avstånd med frihet från statlig styrning måste ha en form som är effektiv, stabil och ändamålsenlig i tider av goda relationer, men måste också klara tider av starkare spänningar och olika syn på innehåll och inriktning.

Det finns ett implicit kontrakt mellan staten och folkbildningen som bottnar i en gemensam övertygelse om att folkbildningen utvecklas och genomförs bäst när den är fri och självständig utan detaljstyrning från offentliga aktörer.

Med ett självförvaltande Folkbildningsråd skapas ett skydd mot statlig styrning. Statliga myndigheter däremot lyder under regeringen enligt grundlagen. Grundlagen sätter endast gränsen vid myndighetsutövning mot enskild för regeringens styrning av myndigheter.

Den statliga styrningen över myndigheter jämfört med Folkbildningsrådet yttrar sig på flera sätt. Ett tydligt exempel på det är att regeringen till- och avsätter myndigheternas chefer och styrelser. Det offentliga utbildningsväsendet styrs av detaljerade lagar, förordningar, regleringsbrev samt examensmål och läroplaner.

Vad gäller utredningens förslag till förändringar av självförvaltningsmodellen återkommer vi på respektive punkt nedan.

14.4 Utredningens alternativa förslag innebär att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) tar över ansvaret för fördelning, kontroll, uppföljning och utvärdering av statsbidraget till folkbildningen

Studieförbunden avstyrker det alternativa förslaget om att överföra uppdraget till MUCF. Studieförbunden anser att utredningen väl visar på svårigheter och nackdelar med att överföra styrning och medelstillelning till en myndighet. Studieförbunden delar utredningens uppfattning om att hela folkbildningen ska hållas ihop och hanteras inom en samlad modell.

Utredningen har inte lämnat några förslag för att säkra armlängds avstånd vid en avveckling av självförvaltningsmodellen. Utredningen betonar vikten av armlängds avstånd mellan staten och folkbildningen. Med det nya kvalitetsbaserade systemet för fördelning av statsbidrag till studieförbunden bedöms varje studieförbund profil och åtagande. Med ett sådant system ökar risken för styrning av innehållet avsevärt om folkbildningen styrs genom en myndighet.

Utredningen skriver att en övergång till en myndighet skulle kräva åtgärder för att motverka statlig styrning genom myndighet. Några sådana förslag finns dock inte i utredningen. Den bristen stärker argumentation för en fortsatt självförvaltning.

Utredningen lyfter inte fram någon analys av de ökade kostnader som en myndighetslösning kan medföra, även om sifferunderlaget delvis redovisas. Studieförbunden befarar att en övergång till en myndighet skulle medföra väsentligt ökade kostnader vilket vore negativt.

På sidan 358 i utredningen framgår att MUCF år 2023 fördelade 404 miljoner kronor i statsbidrag. Kostnaden för hanteringen av statsbidragen samma år redovisas till drygt 42 miljoner kronor.

Myndigheten för Yrkehögskolan (MYH) hade ett förvaltningsanslag på 142 miljoner kronor 2023. Anslagen för verksamheten är något mindre än folkbildningens och uppgick samma år till 3,87 miljarder kronor.

För 2023 uppgår Folkbildningsrådets förvaltningskostnader för myndighetsuppdrag till 48 miljoner kronor. Statsbudgeten för folkbildningen uppgick till 4,6 miljarder kronor 2023.

Risken för en betydande kostnadsökning vid en övergång till en myndighet är uppenbar enligt ovan redovisade exempel. Till kostnadsökningen på myndigheten kommer de ökade kraven på administration som studieförbunden skulle belastas av om folkbildningen styrdes av en statlig myndighet.

15.2 Uppföljning och utvärdering av statsbidraget till folkbildningen bör utvecklas

Studieförbunden delar utredningens bedömning. Detta förslag kräver dock ny statlig finansiering utanför folkbildningsanslagen.

15.3 En ny modell för uppföljning och utvärdering av statsbidraget till folkbildningen ska införas

Studieförbunden tillstyrker den föreslagna modellen för uppföljning och utvärdering av statsbidraget.

Väsentliga värden av folkbildningen för människor och samhälle kan inte fångas av numerära indikatorer utan kan bättre belysas genom en kvalificerad utvärdering. En sådan utvärdering kräver en kvalificerad kompetens som byggs upp över tid. Det är därför angeläget att inrätta en permanent statlig utvärdering av folkbildningen.

15.4 Myndigheten för kulturanalys ska utvärdera effekterna av statens stöd till folkbildningen

Studieförbunden tillstyrker att Myndigheten för kulturanalys utifrån de folkbildningspolitiska målen ska utvärdera, analysera och redovisa resultat och effekter av statens stöd till folkbildningen.

Vi stödjer utredningens uppdelning av uppföljning och utvärdering i tre nivåer med denna ansvarsfördelning:

- Studieförbunden, folkhögskolorna och RF-SISU-distrikten analyserar, följer upp och utvärderar sin egen verksamhet.
- Folkbildningsrådet och SISU Idrottsutbildarna ansvarar för löpande verksamhetsuppföljning.
- Myndigheten för kulturanalys uppdras att ansvar för utvärdering av statsbidraget till folkbildningen.

Studieförbunden välkomnar att utredningen tydligt avgränsar MYKA:s uppdrag från folkbildningens egen utvärdering och verksamhetsuppföljning. Det är viktigt att Folkbildningsrådet och SISU Idrottsutbildarna fortsatt står för verksamhetsuppföljning avseende de enskilda statsbidragsmottagarna, och att den statliga utvärderingen avgränsas till att utvärdera och analysera resultat och effekter av bidragsgivningen utifrån de folkbildningspolitiska målen.

Folkbildningsrådet kan också genomföra utvärderingar av effekter av folkbildningen utifrån medlemmarnas önskemål utanför den uppföljning som MYKA genomför utifrån statens mål. Exempelvis har Folkbildningsrådet publicerat utvärderingar av folkbildningens bidrag till nyanländas integration, till kompetensförsörjning och till föreningslivet i glesbygder. Inget av detta har varit utvärderingar utifrån statens mål eller syften. Om effektutvärderingen bara avgränsas till uppfyllelse av statens mål, kan viktiga värden gå förlorade.

15.7 Delar av Folkbildningsrådets och SISU Idrottsutbildarnas utvärderingsverksamhet bör ses över

Studieförbunden delar utredningens bedömning. Det är angeläget att den föreslagna utvärderingsverksamheten inte enbart innebär en ökning av mängden utvärdering och analys av folkbildningen, utan att förändringen medför en effektivisering där en del av den nuvarande utvärderingen och analysen ersätts. Folkbildningsrådets utvärdering bör ske utifrån medlemmarnas behov av aspekter som ligger utanför statens mål.

15.8 MYKA, IFAU och CIF ska ha tillgång till relevant underlag

Studieförbunden tillstyrker förslaget.

16.3 Kontrollen har utökats men behöver stärkas ytterligare

Studieförbunden anser att folkbildningen vidtar kraftfulla åtgärder som ger goda resultat och bidrar till att öka förtroendet för bidragsgivningen. De fortsatta kvalitetsåtgärder som behövs bör ske inom självförvaltningen.

I avsnitt 8.2 redogör utredningen för det kraftfulla arbete som folkbildningens aktörer genomfört i syfte att säkerställa att statsbidraget används korrekt: ”Utredningen kan konstatera att Folkbildningsrådets resurser till kontroll och uppföljning har ökat markant de senaste åren.”, ”Kostnader för kontroll och uppföljning har tredubblats sedan 2019, en ökning på 11,4 miljoner kronor.”, ”Rådet har utvecklat även andra uppföljnings- och kontrollinsatser samt vidtagit många nya åtgärder som syftar till en ändamålsenlig bidragsanvändning. Listan på åtgärder som Folkbildningsrådet har vidtagit 2020–2023 är imponerande lång.”

Utredningen tillsattes 2022 när kvalitetsarbetet var under uppbyggnad. Sedan dess har studieförbunden genomfört en lång rad skarpa åtgärder i syfte att säkerställa att statsbidraget används rätt. Åtgärderna har genomförts på alla nivåer: gemensamt mellan studieförbunden, nationellt, regionalt och lokalt hela vägen ner till den enskilda cirkelledaren. All närvaro registreras digitalt och signeras med BankID. Uppgifter om all verksamhet samkörs mellan studieförbunden utifrån en riskbaserad analys. Med dessa åtgärder har Studieförbunden nu fått bort 99% av dubbelrapporteringen.

De bedrägerier som flera studieförbund utsattes för på Järvafältet 2019 har väckt stor uppmärksamhet – även i denna utredning. Avvikelsena upptäcktes av de berörda studieförbunden. Folkbildningens eget kontrollsystem visade sig klara provet både vad gäller att identifiera och att komma till rätta med bedrägerierna.

Åtgärderna har varit effektiva för att de utformats av folkbildningens aktörer. I många fall har åtgärder utformats av studieförbund och Folkbildningsrådet tillsammans, för att sedan föras in i villkor. Flera av de krav som ställs på studieförbunden från staten och som nu föreslås i utredningen, har i själva verket uppfunnits av studieförbunden och Folkbildningsrådet. Det gäller till exempel arbetet med riskanalyser, begränsningen av kostnadsersättningar och öppen redovisning av samverkansparter.

Trots att kvalitetsarbetet nått långt är det under ständig utveckling. Kvalitetsarbetet blir aldrig färdigt utan måste ständigt vässas i takt med förändrade risker. Ett sådant utvecklingsarbete pågår inom ramen för självförvaltningen. Ett riskbaserat kvalitetsarbete som utförs i nära kontakt med verksamheten kan effektivare och snabbare möta nya utmaningar än en statlig struktur kan göra.

Studieförbunden delar utredningens uppfattning om att en förskjutning från mer av tillit till mer av kontroll ligger i linje med trenderna i förvaltningspolitiken och bidragsgivningen generellt. Det är dock inget skäl till att öka den statliga styrningen och kontrollen av civilsamhället. I ljuset av de effektiva åtgärder som redan vidtagits inom folkbildningen, samt utredningens konstaterande att folkbildningen redan byggt ut ett omfattande kontrollsystem, framstår självförvaltningsmodellen som mycket ändamålsenlig för att utforma ett förtroendeingivande kontrollsystem. Det kraftfulla kvalitetsprogrammet som folkbildningens organisationer drivit sedan 2019 bör fortsätta men styrs bäst av folkbildningen själv inom ramen för självförvaltningen.

16.4 Ökad transparens och insyn i bidragsanvändningen är nödvändigt för ett ökat förtroende

Studieförbunden arbetar för ökad transparens och insyn i bidragsanvändningen inom folkbildningen. Studieförbunden avstyrker förslag som i realiteten leder till statliga register över civilsamhället.

Studieförbunden anser att vissa av de krav som utredningen ställer på studieförbunden med motiveringen att de ska öka transparens och insyn varken har

bäring på studieförbundens förmåga att bedöma vilka åtgärder som behövs inom ett visst område, eller deras kapacitet att bedriva sin verksamhet. Risken är påtaglig att de föreslagna åtgärderna kan användas för att kontrollera och styra innehållet i folkbildningen.

Studieförbunden anser att statens önskan om transparens och insyn måste vägas mot civilsamhällets behov av att skyddas från statlig kontroll och styrning. Om civilsamhället förlorar sin självständighet gentemot staten förloras en viktig förutsättning för att verka fritt. Med en skärpt statlig styrning kommer staten att motverka sina egna syften, då studieförbunden skulle förlora en del av den särart som gör att de kan skapa fri bildning och kultur i hela landet.

Statens önskan om transparens och insyn måste också vägas mot den enskildes rätt att delta i folkbildande sammanhang utan statlig övervakning. Det är angeläget att åtgärder för ökad transparens inte kränker den personliga integriteten eller hotar föreningsfriheten.

Studieförbunden har tagit egna initiativ för att öka transparensen men invänder mot statlig reglering av detta, en invändning som vi utvecklar nedan.

16.4.1 Kontrollresultat och kontrollbeslut bör tillgängliggöras

Studieförbunden tillstyrker att resultat från uppföljnings- och kontrollinsatser publiceras efter att Folkbildningsrådet fattat beslut i ärendet.

16.4.2 Studieförbunden bör kunna särredovisa sina kostnader

Studieförbunden konstaterar, liksom utredningen, att arbetet med att redovisa den statsbidragsberättigade folkbildningsverksamheten på kostnadssidan redan är på gång. För att särredovisning ska vara möjligt behöver Folkbildningsrådet ta fram användbara definitioner av begreppen.

Eftersom studieförbundens verksamhet, till skillnad från många andra statsbidragsfinansierade verksamheter, bara delvis är finansierade av staten utgör förslaget en stor utmaning. Vid sidan av statsbidraget kommer resurser från kommuner, regioner, deltagaravgifter, samarbetsparter (som bidrar med tillgång till lokaler, utrustning med mera) och från ideella krafter. Det är inte rimligt sett till arbetsinsats att särredovisa vilken andel som statsbidraget utgör per arrangemang. En rimlig nivå vore att särredovisa kostnaderna för statsbidragsberättigad folkbildningsverksamhet per studieförbund, med hjälp av väl underbyggda schabloner.

16.5 De förordningsstyrda bidragsvillkoren bör utökas och förtydligas

Studieförbunden tillstyrker statliga demokrativillkor men inte redovisning till staten av samverkan med andra organisationer.

16.5.1 Öppen redovisning av samverkan med andra

Studieförbunden delar utredningen uppfattning om att studieförbunden bör vara öppna med sina samverkansparter, men avstyrker förslaget om att redovisning av samverkansparter på nationell nivå ska ställas som krav för att motta statligt stöd.

Förslaget skulle i praktiken innebära ett statligt register över studieförbundens samverkansparter. Studieförbunden anser att förslaget innebär en alltför stor inskränkning av civilsamhällets och deltagarnas frihet från statlig övervakning.

Studieförbunden anser att förslaget är obefogat, eftersom en snarlik redovisning redan är beslutad av studieförbunden själva. En kommun eller region ska på begäran få information om den folkbildningsverksamhet som bedrivs med offentliga medel genom att varje studieförbund öppet redovisar verksamheten med de samverkansparter som har fler än tio deltagare. Redovisningen innehåller: namn på samverkansparten, antal unika deltagare, antal arrangemang, antal studietimmar, antal kulturprogram samt antal deltagare i snitt per kulturprogram. Redovisningen görs per samverkanspart, och endast dem med fler än 10 deltagare.

Styrelsen för Studieförbunden beslutade i september 2023 att ta initiativ till offentlig redovisning av folkbildning med samverkanspart. I juni 2024 fastställdes innehållet. Ett teknikstöd för att ta fram dessa rapporter finns klart i oktober 2024. Eftersom informationen kommer att finnas, om än på armlängds avstånd från staten, kommer utredningens förslag inte att ge något ytterligare "självsanerande effekt".

Vidare anser Studieförbunden att det finns oklarheter i förslaget. Utredningen beskriver inte tillräckligt väl vad som avses med begreppet samarbetspart och inte heller vad som avses med "deltagit i verksamheten". Studieförbunden förordar att den offentliga redovisningen ska göras inom självförvaltningsmodellen, då folkbildningens aktörer också kan formulera användbara och rimliga definitioner.

Studieförbunden avstyrker förslaget om att studieförbunden utöver redovisningen av samarbetsparter även ska beskriva hur varje samverkan bidragit till främjandet av statens folkbildningspolitiska mål, eftersom statens mål inte ska vara styrande för folkbildningsverksamheten på det sättet. Studieförbunden anser att förslaget vore att förflytta en del av Folkbildningsrådets uppföljningsansvar till studieförbunden. Studieförbunden anser att det även framgent bör vara Folkbildningsrådet respektive MYKA som följer upp och utvärderar måluppfyllelsen, inte studieförbunden. En förflyttning av en del av uppföljningsansvaret skulle markant öka risken för att målen för folkbildningspolitiken även kommer att uppfattas som styrande mål för folkbildningen.

Utredningen anger att enligt Statskontoret samverkade de tio studieförbunden under 2023 med cirka 15 000 olika organisationer. Förslaget att utveckla skälen för samverkan med 15 000 olika aktörer synes inte genomtänkt. Den föreslagna redovisningen skulle kräva en betydande administrativ apparat på bekostnad av

folkbildningsverksamheten till oklar nytta. Detta förslag går emot utredningens devis att folkbildningen bör göra rätt kontroll, inte nödvändigtvis mer kontroll.

Studieförbunden anser att det är angeläget att det fortsatt ska vara enkelt för det breda civilsamhället att samverka med studieförbund. Med allt för högt ställda krav på dokumentation och kontroll finns en risk att endast stora föreningar med hög administrativ kapacitet klarar av att samverka med studieförbund, medan små föreningar och fristående grupper riskerar att inte klara av kraven. De parter som har de största behoven skulle därmed möta de största svårigheterna. En sådan utveckling vore en stor förlust för det svenska föreningslivet, inte minst i mindre orter och på gles- och landsbygd.

16.5.2 Förordningen om statsbidrag till folkbildningen bör utökas med demokrativillkor

Studieförbunden tillstyrker förslaget om ett likalydande demokrativillkor för statligt stöd till civilsamhället. Studieförbunden har tidigt agerat inom ramen för självförvaltningen och är därför väl förberedda för ett statligt demokrativillkor.

Studieförbunden i samverkan har i januari 2022 och juni 2023 antagit två dokument som ställer tydligare och skarpare krav än de statliga demokrativillkoren.

Studieförbundens Demokratiförklaring slår fast den demokratiska värdegrund som alla studieförbund utgår från. Den gäller för alla i organisationen, inklusive förtroendevalda, anställda och cirkelledare.

Studieförbunden ska arbeta demokratifrämjande med individer eller grupper som vill utveckla sina demokratiska värderingar. Sådana insatser måste vara noga genomtänkta och följas nära.

I *Studieförbundens kvalitetskod* finns ett avsnitt om demokrati med rutiner för att säkra demokratisyftet och motverka odemokratisk verksamhet.

16.5.3 Villkoren på mottagare av bidrag till civilsamhället bör bli mer enhetliga

Studieförbunden ser risker om det övriga civilsamhället skulle omfattas av lika höga krav som de som läggs på folkbildningen. Modellen som tillämpas för studieförbund kräver en stor organisation och medför ett betydande administrativt arbete. Strävan efter enhetliga villkor behöver balanseras med behovet att utforma villkoren efter verksamheten och mottagaren.

16.6 Kontrollen av statsbidraget till folkbildningen behöver bli mer effektiv

Studieförbunden ställer sig bakom utredningens bedömning. Studieförbunden delar utredningens uppfattning om att det inte nödvändigtvis behövs mer utan rätt kontroll. Studieförbunden saknar dock förslag för att effektivisera kontrollerna. Istället befarar Studieförbunden att utredningens förslag om förstärkt kontroll och ökade krav kommer att leda till statliga åtgärder som kräver ännu mer av

studieförbundens resurser på bekostnad av folkbildningsverksamheten vilket vi motsätter oss.

Frågan om en effektivisering av kontrollen av statsbidraget kan bättre lösas inom folkbildningens självförvaltning.

16.6.1 Kontrollerna ska vara strategiska och riskbaserade

Studieförbunden instämmer i att en god intern styrning och kontroll utgör basen för ett effektivt kontrollarbete. Samtliga studieförbund har idag auktoriserade revisorer som ställer krav på styrning och kontroll.

Vi menar att utredningen inte påvisat brister i dagens styrning och kontroll som skulle motivera en ökad statlig reglering. Studieförbunden och Folkbildningsrådet har infört en väl utvecklad modell för styrning och kontroll som inom ramen för självförvaltningsmodellen införts i statsbidragsvillkoren för studieförbund. Att kraven i stället införs i förordning vore en förskjutning från självförvaltningen till statlig styrning. Studieförbunden vänder sig emot en sådan utveckling.

16.6.2 Det behövs mer oberoende och förebyggande inslag

Studieförbunden delar utredningens bedömning att oberoende och förebyggande kontroller är att föredra framför efterkontroller, samt att det vore önskvärt med ett mer effektivt kontrollsystem. Därför arbetar studieförbunden tillsammans med Folkbildningsrådet ständigt för att utveckla kontrollsystemet. För att utredningens bedömning ska bli verklighet krävs konkreta förslag om hur kontrollsystemet kan utvecklas för att bli mer effektivt, oberoende och förebyggande. Folkbildningsrådet bör göra ett sådant utvecklingsarbete.

16.6.4 Det nya bidragsfördelningssystemet bör utvärderas av en extern granskare

Studieförbunden delar utredningens bedömning.

16.6.5 Tillgången till kontrollrelaterad kompetens och information behöver förbättras

Studieförbunden delar utredningens uppfattning om att kontrollsystemet inom folkbildningen är resurskrävande. Studieförbunden anser att folkbildningen ska tillföras resurser för att bekosta den ökade kontrollverksamheten.

Studieförbunden delar utredningens uppfattning om att det är angeläget att ideella organisationer som agerar i myndighets ställe ges tillgång till samma stödfunktioner som bidragsförmedlande myndigheter.

Utredningen ställer sig bakom flera förslag om register över civilsamhällets organisationer. Studieförbunden är principiellt emot statlig registerföring över civilsamhället. Föreningsfriheten är skyddad i grundlagen, 2 kap. 1 § regeringsformen. I politiken för det civila samhället (prop. 2009/10:55) är självständighet och oberoende en av de bärande principerna. Yttrandefriheten är en av de viktigaste rättigheterna för medlemmar av det civila samhällets organisationer, eftersom många organisationer arbetar opinionsbildande. Det civila samhällets verksamhet är nära förknippad med mötesfriheten. En vital demokrati behöver en

pluralism som ett oberoende civilsamhälle utan statlig styrning kan ge. Dessa fri- och rättigheter utmanas av återkommande statliga förslag om registrering av civilsamhällesorganisationer eller deras företrädare.

Studieförbunden har inga invändningar emot att Folkbildningsrådet föreslås omfattas av underrättelseskyldighet när det gäller statliga företagsstöd.

17.5 Förslag om en ny modell för statlig medverkan vid revision av statsbidraget till folkbildningen

Studieförbunden tillstyrker förslaget om statlig revision av statsbidraget till folkbildningen genom Riksrevisionen. Studieförbunden välkomnar särskilt att regeringen inte ska kunna styra inriktningen av revisionen.

Det är viktigt att den statliga revisionen blir tydligt reglerad så att statens behov tillgodoses samtidigt som självförvaltningen värnas. Av den anledningen är det angeläget att revisionen avgränsas till statsbidraget och Folkbildningsrådets bidragsförmedling. Folkbildningsrådet är en ideell förening med verksamhet utöver hantering av statsbidraget. Denna verksamhet styrs av medlemmarna på samma sätt som i andra föreningar. Folkbildningsrådets föreningsverksamhet är därmed en del av civilsamhället och bör därför inte omfattas av statlig revision. Detsamma gäller studieförbunden.

18.1.4 Återbetalade medel ska i vissa fall betalas tillbaka till staten

Studieförbunden avstyrker förslaget om återbetalning av vissa medel från Folkbildningsrådet till staten. Förslaget innebär att återtagna belopp över en viss gräns ska återbetalas till staten. Studieförbunden föreslår i stället att återtaget statsbidrag ska omfördelas av Folkbildningsrådet till folkbildningsändamål inom anslaget.

Utredningen har inte redovisat exempel på andra myndigheter som är skyldiga att återbetala medel till staten. Utredningen skriver på sidan 479 att det är svårt att hitta jämförelser: ”Ekonomistyrningsverkets handledning saknar vägledning i denna del”.

Staten har genom riksdagsbeslut avsatt medel på anslaget till folkbildningsändamål. Riksdagsbeslutet om anslagets användning bör följas. Det innebär att återbetalda medel oavsett belopp bör omfördelas av Folkbildningsrådet till annan verksamhet som omfattas av anslagsändamålet.

18.2.3 Nuvarande ordning för hantering av oförbrukade medel ska lämnas oförändrad men transparensen behöver öka

Studieförbunden har inga invändningar emot förslaget om redovisning av oförbrukade medel. För att redovisningen ska vara möjlig behöver Folkbildningsrådet ta fram användbara definitioner av begreppen.

18.2.4 Villkor för återbetalning av oförbrukade medel

Studieförbunden avstyrker förslaget om återbetalningsskyldighet beträffande oförbrukade medel. För det fall att en återbetalningsskyldighet ändå ska införas tillstyrker Studieförbunden att de medel som i så fall ska betalas tillbaka, ska omfördelas av Folkbildningsrådet till folkbildningsändamål inom anslaget.

19.1 Ikraftträdande av utredningens förslag

Studieförbunden välkomnar att förändringarna föreslås införas samlat. Det är angeläget att eventuella förändringar införs med god framförhållning. Det vore mycket olyckligt om viktiga förändringar genomförs under stark tidspress. Ur det perspektivet framstår ett genomförande den 1 januari 2026 som riskabelt.

20.17 Finansiering av utredningens förslag

Studieförbunden avstyrker utredningens förslag om att de medel som enligt utredningens beräkning ska tillföras ett flertal myndigheter ska finansieras från anslag 14:1 och 14:2 under utgiftsområde 17. Studieförbunden motsätter sig att finansiera ökad administration med att ta resurser från folkbildningsverksamheten. Alla åtgärder med anledning av utredningen bör vara fullt finansierade av staten.

Varenda krona av statsbidraget ska gå till folkbildning.

För branschorganisationen Studieförbunden i samverkan

David Samuelsson
Generalsekreterare